„Mahjas Weesis". 1893 I-XII

Ar pascha wisuschehliga augsta Keisara wehleschanu.

Maksa ar peesuhtischanu par pasti:
Ar Peelikumu: par gadu 2 rbl. 75 kap.
bes Peelikuma: par gadu 2 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu 1 „ 40 „
bes Peelikuma: par ½ gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 90 „
bes Peelikuma: par ¼ gadu — „ 70 „

Maksa bes peesuhtischanas Rigâ:
Ar Peelikumu: par gadu 1 rbl. 75 kap.
bes Peelikuma: par gadu 1 „ — „
Ar Peelikumu: par ½ gadu — „ 90 „
bes Peelikuma: par ½ gadu — „ 55 „
Ar Peelikumu: par ¼ gadu — „ 50 „
bes Peelikuma: par ¼ gadu — „ 30 „

Mahjas Weesis.

Mahjas Weesis teek isdots sestdeenâm no plkst. 8 fahkot.

Maksa par sludinaschanu:
par weenas slejas smalku rakstu (Petit)-rindu, jeb to weetu, ko tahda rinda eenem, maksa 8 kap.

Redakzija un ekspedizija Rigâ, Ernst Plates grahmatu- un bilschu-drukatawâ un burtu-leetuwê pee Petera basnizas.

38. gada-gahjums. — Mahjas Weesis isnahk weenreis pa nedeku.

№ 1. - 26.; 28. - 52.

Sestdeen, 2. janwarî. 1893.

LATVIJAS PSR ZINĀTNU AKADĒMIJAS FUNDAMENTĀLĀ BIBLIOTĒKA dib. 1924
M 180,421
KATALOGS

Mahjas Weesi ar Peelikumu war pastellet un **sludinajumus** no ot Rigâ, mans drukatawâ **un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ pee Petera basnizas.** Bes tam Mahjas Weesi war wehl pastellet bes daudz peenemschanas weetam Peterburgas un Jelgawas Ahrrigâ, wehl zitâs pilsehtâs, kâ: **Jehsis:** B. Peterson kga pahrdotawâ; **Walkâ:** R. Rudolff un Paulin kgu grahmatu pahrdotawâs; **Walmeerâ:** E. G. Trey un dehla kgu grahm. pahrdotawâ; **Nujenê:** J. Altfne kunga grahm. pahrdotawâ; **Jelgawâ:** Besthorn kga grahm. pahrdotawâ, Pils eelâ; H. Allunan un Jaeger kgu grahm. pahrdotawâs; **Bauskâ:** H. Allunan kga grahm. pahrdotawâ; **Kuldigâ:** Besthorn kga grahm. pahrdotawâ; **Talsôs:** H. Tow kga grahm. pahrdotawâ un bibliotekâ un J. Hirschmann kga grahm. pahrdotawâ. Tad wehl „Mahjas Weesi" war apstellet pee sawweem zeen. draudses mahzitajeem, skolotajeem un pagasta skrihwereem, kurus mihli luhdsu, tahdas apstellescha nas laipni peenemt.

Wesêligu, preezigu jaunu gadu!

mehs ussauzam saweem zeen. lasitajeem lihds ar 1. numuru jaunâ gadâ.

Muhsu „Mahjas Weesis" ar to eesâk sawu 38. gada gahjumu un preeks pilda muhsu sirdis, eewehrojot muhsu wezo draugu dischо skaitu, kas paleek jo projam ustizami muhsu laikrakstam, tapat ari redsot prahwa pulzinu jauno draugu, ko mums laimejas klaht eemantot.

No masa eesahkuma muhsu laikraksts ir pastahwigi audsis leelumâ un ar Deewa paligu ari jo projam taps leelaks!

Ustizams sawam pamata teikumam: „Meers baro, nemeers posta", „Mahjas Weesis" nepeedalisees pee kildam, kas neatnes nekahdas swehtibas, bet meerigi, apsinigi un uszihtigi strahdadams turpinâs sawu gaitu.

Mehs esam weenas un tahs paschas semes behrni, esam weenâ un taî paschâ semê usaugušchi un sawai dahrgai dsimtenei wislabaki deresim, ja sawstarpejâ mihlestibâ un zeenibâ meerigi kopâ strahdasim.

Jauns darba pilns gads stahw mums preekschâ un tahs zeribas, ko mums wezais gads neispildija, mehs, stipri paladamees uz Deewu un preezigâ ustizibâ gribam sagaidit no jaunâ gada!

Saweem mihleem lasitajeem mehs wehlejam, ka 1893. gads wineem atnestu ihsti daudz weseligu un preezigu deenu, ka jaunais gads wineem peeschkirtu ustizama, uszihtiga darba auglus, ka wini peedsihwotu preeku sawas familijas pulzinâ un pee saweem behrneem!

Bet sew mehs schinî 1893. gadâ wehlejam, la muhsu draugu skaits augtu un lihds ar to ari muhsu ustizamo lidsstrahdneeku pulzinsch!

Un tâ tad mehs wiseenu saweem zeen. lasitajeem un lidsstrahdneekeem is sirds dsikumeem ussauzam:

Weseligu, preezigu
1893. gadu!

Kahdi wahrdi par laikrakstu lasischanu.

Latweeschu sadsihwe attistibas sinâ schôs pehdejôs 20 gadôs ir tikuse leelu wirseenu uz preekschu. Agrakôs gruhtôs laikôs Latweeschi dsihwoja gluschi „pa wezam," saimneeks un deenastneeks dsihwoja tajâ paschâ duhmainâ istabâ, sehdeja uz ta pascha sola un tureja nabadsigo asaidu uz ta pascha galda un tahdâ pat wolkâ atrasdamees, winsch nejuta nekahdas starpibas. Uz swehtkeem un swehtdeenâs saimneeks, ņemdams bibeli un dseesmu grahmatu, to lasija wiseem preekschâ, wehlakôs laikôs jau „Mahjas Weesis" sahka lasit un tâ pawadija brihwo laiku.

Kad atlihtibas stari jau sahka isplatitees un eespihdet tumschakôs laikôs, tad daschs labs saimneeks sahka eewestotees „sawâ galâ", un dsihwoja gluschi atschkirts no saimes. Tik winu war sastapt pee darba strihkoschanas un apluhkoschanas. Nu saimneeks sehd pee apala galda, laikrakstus un grahmatas lasa weens pats par sewi un saime nedabù no wina „gudribas" ne weena wahrda dsirdet. Taî „galâ," kur winsch dsihwo, neweens nedrikst ee-eet un aisneemees no wina lasamâ krahjuma, laikrakstus un grahmatas atdodot tik sabojatus un sabursitus. Saime nu [illegible] weena pate wakas brihschôs garlaizigi.

Schahda uspuhschanâs un deenestneeku nezeenischana gan atsauzas sahpigi wisâs saimneezibas buhschanâs. Aiz gara laika nu saime sahk nodotees aplamâm un maldigâm laika kawweschanam, jo, zilweks weenatnes nemihlo. Tadêl winsch sahk apmeklet pasihstamo preeka weetu — krogu un nodotees nesahtibai un ziseem nelabeem tikumeem. Tâ, luhk, ir zehluschâs krogu balles un tagad tahm daudz kas padodas.

Gara laika paihsinaschanas dehl deretu tad laikrakstus lasit. „Bet kas tad tos lai abonè; tee tak maksâ nauda?!" tâ daschs labs atbildês. Tomêr uz to tâ neteek rambsts, ka krogâ sazeltas reibums un weselība, kâ dahrgakâ manta, teek sabojata un dahrgais laiks neleetigi pasaudets un ar naudu teek strahdats kâ ar slaidu!

Par laikraksta abboneschanu man buhtu jasaka kahds wahrds. Kahds wezs, bet katrâ sinâ kreetns saimneeks, katru deenastneeku saderot, jau peerunâ, ka tam tik daudz naudas jeb peemehriga dalа jamaksa par laikrakstiem. Kâ sinams, tad pats saimneeks ari pee tam peedalas un tad pastellê weenu jeb diwus laikrakstus, kurus tad wisi deenastneeki wakas brihschôs lasa kâ kopmantu.

Tad nu scha saimneeka laudis wis newar suhdsetees par „garu laiku", wineem nu ir derigs laika kaweklis pee rokas. Zaur schahdu laika kawekli nu wini wis wairs neapmeklê krogus un tâ aistaupas dascha kapeika un paschi wini issargas no wisadeem nelabeem tikumeem.

Laikraksti Latweeschu tautâ ir no leelum leela swara! Laikraksti Latweeschu tautâ ir tee prahta un sirds isglihtoschanas un attihstibas lidsekli, kuri tuhkstoscheem isplatas tautâ weena pascha gada laikâ, — kamêr sewischki grahmata gadeem neteek ispirkta tuhkstoscheem.

Tadêl atlizinajat un aistaupat naudu preeksch laikraksteem, lasat winus, un aisdsenat wisadus tumsibas un netikumibas darbus!

Senceru Janis.

Par sweesta taisischanu.

Pa leelakai daļai pehz Wereschtschagina skolneezes Idas Iwanowas Buman aprakstitas metodes, kuru kreewiski sastahdijis Wereschtschagina paligs Kalantars. — Gajzemneeka.

I.

Eewadam.

Ar peensaimneezibu pee mums Widsemê eet deesgan wahji, skatotees uz masgruntneekeem. Kadêl? Tadêl, ka lopkopibai peegreesch mas wehribas. Muhsu kaimini Igauni, schajâ sinâ ir kreetnaku soli uz preekschu spehruschi. Buhtu lopkopibai wairak wehribas peegreests, tad nahktu ari uz domam un uz ihsta zela, kahdejadi lopkopibas produkti isleetojami.

Lopkopiba ir galwenais semkopibas pamats. Bet eekams mehs drihkstam labus lopkopibas produktus, peenu, zeret, tad mums wispirms jaeegahdajas labas fugas lopi. Sinams, ar peenu jau ween nenopuhlesimees: to waresim pahrwérst sweestâ un seerâ. Eewehrosim schoreis peena sagatawoschanu sweestâ. Pirms ne-esam runajuschi par sweesta taisischanu, minesim kahdu wahrdu par sweesta saimneezibam.

Katrai saimneezibai — kaut ari ta buhtu masa — wajaga kreetna waditaja, tad tik wina war panâkt labus auglus. Sweesta saimneezibu, sinams, weens pats par sewi newaretu usnemtees wadit, (sche tikai runa no masgruntneekeem un masakeem semturreem), te buhtu jasadalas beedribâ, kur tad beedri, maksadami sinamu dalu, waretu eegahdatees pamasam wajadsigâs maschinas un aparatus un tâ ar laiku atklahtos pilniga sweesta saimneeziba. Domaju, peekriteju netrûks. Lihdsdalibneeki un ziti, kam patikschana uz tam buhs, warês sawu peenu tur nosuhtit, kur tad krehjumu nonemot, peenu atdod ihpaschneekeem atpakal. Lai peens nesaskahbtu, tad tas usglabajams preeksch tam eerihkotôs pagrabôs, kâ tas „Atbals" kalendara agrakôs gada gahjumôs ar sihmejumeem tekstâ isskaidrots. Wiss eesahkums gruhts, bet par to, sinams, mums atleks saws grasis: nebûs jaraud par semâm sweesta zenam, pee tam tik mehs paschi ar sawu „kehrni" un „leelo krehjuma karoti" wainigi. Ar teem rihkojotees nekad newaram sweestam noschkirt wisas sahnu datas, — mums wajaga ari ko no teorijas sinat. Nebûs leeki, kad peeminesim wajadsigâs maschinas un aparatus un tee ir sekoschee:

1) Nostahdinamee spaini preeksch peena, 2) nostahdinamais kublis preeksch uhdens, 3) nokrehjojamais kausinsch un kahsturis ar drahts seetinu, 4) termometers pehz Reom. bes koka, preeksch krehjuma, 5) Amerikaneeschu schuhpula maschina un sweesta masgajama silite ar diwâm masgajamâm koka lahpstinam, 6) sweesta usglabajamee trauki un formas ar stampinu, 7) krehjuma usglabajumee spaini, 8) preses galds ar presi un 9) pergamenta papirs.

Katra trauka buhwi smalki aprakstit neturam par wajadsigu, jo mums turpmak nahksees par dascheem kahdu wahrdu teikt. Nahkoschâ numurâ wispirms pahreesim uz peena peenemschanu.

No eekschsemes.

a) Waldibas leetas.

Likums issludinats, pehz kura tabakas fabrikanteem bes lidsschinejâs akzises par banderolem no 1. janwara 1893. g. sahkot jamaksâ wehl klaht 2 rbl. no puda jeb 5 kap. no mahrz. No wisâm tirdsneezibas eetaisem, kuràm tirdsneezibas patenti, nems peemaksajumu, kura leelums ir puse no patenta wehrtibas. Schi peemaksa atswabina schahs eetaises no katras zitas peemaksas. Tirgotaji, kuri sawus patentus 1893. gadam jau isnehmuschi, dabù trihs mehneschus ilgu terminu, kurâ laikâ jaeemaksâ peemaksas. Akzises eenehmeju preekschneeki atlauj tabakas fabrikanteem turet wairak nekâ weenu iseju is fabrikas. Tabakas fabrikanteem brihw turet ahrpus fabrikas tikai weenu lapu tabakas noliktawu. Is schahm noliktawam naw brihw, tabaku pahrdot, is tahm tabaku isdod weenigi tikai fabrikas ihpaschneekam. Brihw pahrdot tikai makorkas tabakas puteklus schnauzamas tabakas tirgotajeem.

Jaunus swejas likumus, kâ Pet. Wed." sino, esot peenehmuse walsts padome. Schee likumi nahkschot spehkâ februarî 1893. g. un tee dereschot preeksch wiseem uhdeneem walsti.

Masu behrnu audsinaschanas mahzibas eestahdes, kuras apmeklê 8 gadus wezi behrni, kâ „Jg. Gub. A." sino, turpmak tapschot noliktas sem tautas apgaismoschanas ministrijas.

Daschadi raksti.

Jaunâ gadâ.

Sweiki! brahli, jaunâ gadâ,
Sweika, mihlâ tehwija!
Sweiki wisi schinî deenâ,
Wisi, kam mihl dsimtene.
Wisus preekâ steidsu apkampt,
Wiseem ihstas laimes ussaukt
Wehlu wiseem swehtibas!

Wiseem wihreem Latwju kalnôs,
Wiseem stipreem osoleem,
Seltenitem tautas druwâs
Daileem, sahrteem waidsineem.
Wiseem, wiseem kreetneem gareem
Widewuta pehznahkameem
Wehlam laimes tuhkstoscheem!

Ari wiseem tautas brahleem,
Aiz dsimtenes robescham,
Teem, kas slawu aisnes ziteem,
Leek atspihdet tikumeem,
Kuri miht tik Latwju kruhtis,
Usspid tikai Latwju mahjâs,
Wehlam laimes swehtakâs!

Wiseem Latwju tehweem, mahtem,
Dehleem, dailâm seltenem,
Pat ir ganineem pa kalneem
Un pa skolu pagalmeem: —
Wiseem wehlam sekmes darbôs,
Swehtibu un pilnib' laukôs,
Meeru sehtâs, pagalmôs.

Tautas druwas arajineem,
Tehw' un mahtes weetneekeem,
Kreetneem tautas skolotajeem
Wehlam laimes tuhkstoscheem;
Bet tahs wehlam tikai kreetneem,
Ihsteem tautas koka sareem;
Gramschkeem wehlam wiseem sust.

Beidsot wiseem teem, kas garâ
Nesa dailas dahwanas
Isleetà tahs brahlu labâ,
Nesèd skauga kamanâs,
Wiseem, kas no sirds sauz „sweiki!"
Mehs ar' preti sauzam: „sweiki!"
Roku speescham wihrischki.

P.

Jaungads.

E. Sk. Ar pirmo janwari ussahkees 1893. gads. Tâ tad schogad buhs pagahjuschi simts gadi no ta laika, kur Frantschu tautas sapulze nolehma jaungadu wairs neskaitit no 1. janwara, bet no 10. septembra (pehz jaunâ kalendara no 22. sept.) Leelajai rewoluzijai sahkotees, toreisejeem Franzijas walsts wihreem wehl nepeetika ar to, ka wini bij apgahsuschi agrako walsts un sadsihwes kahrtibu, wini 1792. gadâ nolehma eewest jaunu laika rehkinu un gada sahkumu skaitit no 10. septembra. Pehz schi jaunâ Frantschu republikas kalendara gadam bija 12 mehneschu, mehnesim trihs dekadas t. i. trihs nedelas, katra 10 deenu gara. Tahdejadi nedelas swehtdeena bija newis 7. deena nedelâ, bet desmitâ. Nedelas deenas nosauza pehz skaitleem t. i. tapat kâ Latweeschu walodâ „primidi" (pirmdeena), „duodi" (otrdeena), „tridi" (treschdeena) u. t. t. Mehneschi dabuja nosaukumus pehz sawa rakstura peem. miglas mehnesis, salnas mehnesis u. t. t. Pehz schi rehkina (12×30) gadam isnahza tikai 360 deenas. Lai nu sawu gadu waretu samehrot ar zitu walstju gadu, kuram ir 365 un schaltgadâ 366 deenas, republikas kalendars eeweda 5 un schaltgadôs 6 tautas swehtku deenas, kuras skaitija atsewischki no dekadam (nedelam) un swineja ar leelu gresnumu un lepnumu. Schinis deenâs strahdaschana bija stingri aisleegta, wisas teesas un weikali bija slehgti un waldiba isrihkoja uz sawa rehkina wisâ walsti sposchas israhdes, meelastus, dejas u. t. t.

Tahds bija Frantschu republikas kalendara gads. Bet wisai ilgi tas nepastahweja. Wisi strahdneeki kurneja par to, ka wineem dusescha nai nebij atlauta 7. deena, bet tikai 10. un 1805. gadâ Napoleons atzehla republikas kalendaru, tâ ka Franzija no 1806. gada 1. janwara atkal eesahka sawu laika rehkinu pehz pawesta Gregora kalendara, kuru mehs mehdsam saukt par „jauno kalendaru".

Bet schis naw pirmais mehginajums, gada sahkumu t. i. jaungadu pahrzelt no pirmâ janwara uz zitu gadskahrtu.

Pirmais, kas gada sahkumu nolika uz 1. janwari, bija Julijs Zesars. Romeeschi lihds tam sawu gadu eesahka 1. martâ, bet 46. gadâ preeksch Kristus peedsimschanas Zesars pahrlaboja wezo kalendaru un nolika gada sahkumu uz to deenu, kurâ toreis krita pirmais jauns mehnesis pehz seemas saules greescheem t. i. uz pirmo janwari.

Kad kristiga tiziba sahka isplatitees un pahrwaret paganu tizibu, kristigee usskatija par nepeeklahjigu, paschi ar sawu „kehrni" un „leelo krehjuma karoti" wainigi. Ar teem rihkojotees nekad newaram sweestam noschkirt wisas sahnu datas, — mums wajaga ari ko no teorijas sinat. Nebûs leeki, kad peeminesim wajadsigâs maschinas un aparatus un tee ir sekoschee:

1) Nostahdinamee spaini preeksch peena, 2) nostahdinamais kublis preeksch uhdens, 3) nokrehjojamais kausinsch un kahsturis ar drahts seetinu, 4) termometers pehz Reom. bes koka, preeksch krehjuma, 5) Amerikaneeschu schuhpula maschina un sweesta masgajama silite ar diwâm masgajamâm koka lahpstinam, 6) sweesta usglabajamee trauki un formas ar stampinu, 7) krehjuma usglabajumee spaini, 8) preses galds ar presi un 9) pergamenta papirs.

Katra trauka buhwi smalki aprakstit neturam par wajadsigu, jo mums turpmak nahksees par dascheem kahdu wahrdu teikt. Nahkoschâ numurâ wispirms pahreesim uz peena peenemschanu.

No eekschsemes.

a) Waldibas leetas.

Likums issludinats, pehz kura tabakas fabrikanteem bes lidsschinejâs akzises par banderolem no 1. janwara 1893. g. sahkot jamaksâ wehl klaht 2 rbl. no puda jeb 5 kap. no mahrz. No wisâm tirdsneezibas eetaisem, kuràm tirdsneezibas patenti, nems peemaksajumu, kura leelums ir puse no patenta wehrtibas. Schi peemaksa atswabina schahs eetaises no katras zitas peemaksas. Tirgotaji, kuri sawus patentus 1893. gadam jau isnehmuschi, dabù trihs mehneschus ilgu terminu, kurâ laikâ jaeemaksâ peemaksas. Akzises eenehmeju preekschneeki atlauj tabakas fabrikanteem turet wairak nekâ weenu iseju is fabrikas. Tabakas fabrikanteem brihw turet ahrpus fabrikas tikai weenu lapu tabakas noliktawu. Is schahm noliktawam naw brihw, tabaku pahrdot, is tahm tabaku isdod weenigi tikai fabrikas ihpaschneekam. Brihw pahrdot tikai makorkas tabakas puteklus schnauzamas tabakas tirgotajeem.

Jaunus swejas likumus, kâ Pet. Wed." sino, esot peenehmuse walsts padome. Schee likumi nahkschot spehkâ februarî 1893. g. un tee dereschot preeksch wiseem uhdeneem walsti.

Masu behrnu audsinaschanas mahzibas eestahdes, kuras apmeklê 8 gadus wezi behrni, kâ „Jg. Gub. A." sino, turpmak tapschot noliktas sem tautas apgaismoschanas ministrijas.

Kalnraktuwu pahrwaldneeki. Domenu ministrijas preekschlikumu, ka kalnraktuwu pahrwaldneekeem japeeder pee teem inschenereem, kureem diplomi no augstakàm mahzibu eestahdem, walsts padome apstiprinajuse. Peezu gadu laikâ, rehkinajot no tahs deenas, kur schis nolikums issludinats, wisi pahrwaldneeki, kas neattiktos uf scho prasijumu, atlaischami no winu weetam un tur eeleekami jauni.

(Sud. Gas.)

Domenu ministerijas reformu jautajumâ. Kà runats top, domenu ministerija nodomajuse projektetàs reformas eerobeschot tikai laukkopibas un semkopibas industrijas departamentu paplaschinaschanâ, prot, zaur winu saweenoschanu ar tagad pee eekschleetu ministerijas medizinaldepartamenta pastahwoscho weterinarkomiteju, kà ari zaur eeweschanu pee laukkopibas un semkopibas industrijas departamenta zihnitees pret kaitigeem kukaineem, kamèr lihdſ schim tas tapa uſluhkots par saimneezibas departamenta leetu. Beſ tam ziti semkopibas preekſchmeti, kas ſchim brihſcham peeſkaititi pee ziteem reſorteem, taps padoti ſchai miniſterijai. (Graſchd.)

Par pilſehtu likumeem. Kà „Pet. Wed." dſirdejuſe, eekſchleetu miniſterija iſlaiduſe noſazijumu, ka wiſâs pilſehtâs, eekam jaunee pilſehtu likumi naw eeweſti, nedrikſt tapt iſdaritas nekahdas wehleſchanas kaut kahdôs komunalôs amatôs, pat tad ne, kaut ari weena waj otra eeredna pilnwara buhtu notezejuſe.

Walſtspadomes ſehdes. Pehz ſeemas ſwehtku brihdeenam walſtspadomei buhs ko pahrſpreeſt daudſ un daſchejadu preekſchlikumu. Kà runats top, tee buhſchot ſchahdi: jauni nolikumi par ſemſtu nodokleem un preſtandem 44 gubernâs, eekſchleetu un finantſchu miniſtru preekſchlikumi par pahrgroſitu waldibas kontroli pee apdroſchinaſchanas beedribam, kà ari par baſnizas un komunalnodokleem Baltijas gubernâs. No zelu miniſtra preekſchâ ſtahditeem preekſchlikumeem padoti pahrſpreeſchanai: nolikumi par ahrſtu deenaſtu uf dſelſzeleem, jaunu dſelſszelu projekti, nolikumi par direktu terminetu ſatikſmi ar Baltijas oſtam. Tautas apgaiſmoſchanas miniſtris lizis preekſchâ ſchahdus preekſchlikumus: par daſchu mahzibas eeſtahſchu ſtatutu pahrgroſiſchanu, kà ari par daſcheem lidſekleem, kahdejadi attihſtit turpmako elementaro iſglihtibu. Finantſchu miniſterijas preekſchlikumi, kas padodami pahrſpreeſchanai, buhs ſchahdi: nolikums par tabakas noſazijumu pahrgroſiſchanu, par propinaziju (reibinoſchu dſehreenu pagatawoſchanas teeſibu) u. t. t. No domenu miniſtra preekſchâ ſtahditee projekti buhtu ſchahdi: nolikumi par lidſekleem, kahdejadi apinu audſinaſchana weizinajama un dſirnawneeku amatneezibu, par jaunàm widuwejàm ſemkopibas ſkolam, par ichtiologiſkas nodaàs un lauku komitejas dibinaſchanu. Beſ tam ar nahkoſcho gadu eeſahkàs tik leeliſku jautajumu apſpreeſchana — kà peemehram hipoteku nolikumi, nolikumi par „вотчинныя записи" u. t. j. p. (Pet. Wed.)

Pahrgroſijumi pee konſulateem. Ahrleetu miniſterija ſtahjuſees ſakarâ ar daſchàm ahrſemju walſtim dehl jautajuma iſſchkirſchanas par daſcheem muhſu general un weenkahrſcheem konſulateem. Kà runats top, tad ſinamas reformas tapſchot iſdaritas ſchahdàs walſtis: Franzijâ, Wahzijâ, Spanijâ, Sweedrijâ un Norwegijâ. Franzijâ, pee muhſu jau trihs paſtahwoſcheem generalkonſulateem Pariſê, Marſeljâ un Bordoâ peenahkſchot wehl diwi tahdi klaht, proti Havrê un Runê. Eewehrojot Scherburgas noſihmi preekſch muhſu kara kugeem, tureenes wizekonſulats tapſchot pazelts par konſulatu. No otras puſes atkal nolikts Mentonas, Nizas un Willafranſas konſulatus ſaweenot par weenu konſulatu Nizâ. Generalkonſulats Spanijâ taps pahrzelts no Kadikſas uf Barzelonu, kura weeta uſluhkojama par Spanijas tirdſneezibas un induſtrijas galweno zentru. Kadikſâ turpreti dibinajams konſulats, kura wadiba nododama tirdſneezibas ſinâ ihſti peedſihwojuſchai perſonai. Kas ſihmejas uf Sweedriju un Norwegiju, eewehrojot to, ka muhſu tirdſneezibas ſatikſme ar ſchahm walſtim arweenu wairak attihſtas, tapſchot dibinati daſchi jauni konſulati un wizekonſulati ziti jau no ſenakeem laikeem paſtahwoſchi pahrzelti uf zitàm weetam.

(Pet. Wed.)

Par gruntsnodokli. Kà „Sud. Gaſ." dſirdejuſe, finantſchu miniſterijâ top dibinata ſewiſchka komiſija preekſch walſtsſemes nodokku pahrtakſeſchanas. Iſrahdijees, ka ſchee nodokli, kas neweenadi iſdaliti uf daſchadàm gubernam, daſchus apgabalus deeſgan apſpeeſch, turpreti pret ziteem apgabaleem, kur ſeme wairak eenes, tas koti neezigs.

Stempelu nodokla nokahrtoſchanas jautajums. Otrdeen, 15. dezembrì noturetajâ ſehdê ſem finantſchu miniſtra paliga, ſlepenpadomneeka A. S. Jermolowa preekſchneezibas, ſtempelu nodokku nokahrtoſchanas jautajumâ eezeltà komiſija eekuſtinaja jautajumu, waj ſtempelu nodoklis paaugſtinajams wiſpahrigi, jeb waj tikai kahdâs d. tâs. Sapulze wiſpahrigi iſſazijàs weenbalſigi preti pret wiſpahreju paaugſtinaſchanu, bet atraduſi par eeſpehjamu un derigu, ka uf ihpaſchumu aktem, leelakàm par 500 rubleem, kà ari uf wiſàm pilnwaram, kas notarieli top apſtiprinatas, 80 kap. ſtempelmarkas weetâ top eeweſtas 2 rublu markas, kà ari ka uf ekſekuzijas ſihmem par 1000 un leelakàm ſumam, eewedams 2 rbl. leels ſtempela nodoklis. (Graſchd.)

Medizniſka palidſiba. „Pet. Wed." ſino, ka projekta iſſtrahdaſchana par ſemako medizniſko perſonalu preekſch lauzeneeku eedſihwotaju wajadſibam eet koti ahtri uf preekſchu. Tapis nolemts, pee univerſitatem, kuràm medizniſkas fakultates, eeweſt ſewiſchkus medizniſkus kurſus, kurôs lai taptu iſglihtoti praktiſki ahrſti. Tahdôs apgabalôs, kur pehz tauſchu paraduma waj tizibas ſinâ wihreeſchu ahrſteem naw eeſpehjams pee ſeeweeſchu ſlimnizam dabût pee-eeſchanu, war atwehrtas tapt medizniſkas paralelklaſes preekſch wihreeſchu un ſeeweeſchu kahrtas perſonam. Kurſi buhſchot trihs gadus ilgi.

Jauno zukura akziſi, kà „Pet. Aw." ſino, eewediſchot tikai 1. janwari 1894. g.

b) Original-ſinojumi.

No Straſdu muiſchas apkaimes. „Mahjas Weeſa" iſg. gada 48. numurâ bija ſinots, ka otro ſeemas ſwehtku wakarâ ſchejeenes Kudreja wiljas ſahlê iſrihkos S. kga wadibâ „jautribas wakaru", bet, deemſchèl, netika iſrihkots, ſewiſchku apſtakku dehl, jo 21. dezembrì Kudreja wiljâ eeweetojàs Rigas I. aprinka Semneeku Wirſteeſa, kadèl gribot negribot bija jaatſtàj „jautribas wakars" dihkâ, jo zitur nebija eeſpehjams drihſumâ noderigas telpas atraſt. — Runajot par Rigas I. aprinka Semneeku Wirſteeſu, waru prahwneekeem paſinot, ka wina kopſch 21. dezembra 1892. g. — kà jau augſchâ mineju, atrodas Kudreja wiljâ, pee Peterburgas ſchoſejas Nr. 61. Wirſteeſneſcha runas deenas ir katrâ otrdeenâ un peektdeenâ — iſnemot ſwehtku deenas. Wiſi Semneeku Wirſteeſai ſuhtamee rakſti adreſejami ſchahdi: Въ I. Рижскій Верхній Крестьянскій Судъ. Въ гор. Ригу, по Ст. Петербургскому шоссе № 61; въ „Villa Coudray". — Iſgahjuſchâ gadâ Straſdu muiſchas apkahrtnê laſija ſchahdus laikrakſtus: „Baltijas Wehſtneſi", „Mahjas Weeſi", „Deenas Lapu", „Auſtrumu", „Рижскій Вѣстникъ", „Звѣзда", „Düna Zeitung" un „Zeitung für Stadt und Land". Min. laikrakſtus aboneja pa leelakai daàai apkahrtnes eemihtneeki, ſemkopji un amatneeki, turpretim fabrikas ſtrahdneeki un ziti rokpelni koti maſ. Zereſim, ka jaunajâ gadâ ari pehdejee peegreeſis leelaku wehribu laikrakſteem. Brivkr.

No Galitſchas, Koſtromas gub. Par zitu ko ſinoſchu turpmak, ſchoreiſ zeen. laſitaju maſ leet tik eepaſihſtinaſchu ar ſchejeenes Latweeſcheem. Gadus 30 atpakal jau daſchas gimenes no Widſemes un wehlak laba daàa ari no Kurſemes, ſche apmetuſchees uf dſihwi, ſemi gan nopirkdami par dſimtu, wairaki kopâ, gan rentedami un uf iſmakſu, daſchi par muiſchu pahrwaldneekeem, meldereem u. t. t. Ihſtas ſtatiſtiſkas ſinas ſchoreiſ newaru dot par ſchejeenes Latweeſcheem, rehkina Galitſchas apkahrtnê pee 300. Wiſi, gandriſ beſ iſnehmuma, dſihwo ſem labeem materialeem apſtakleem. Bet ſkatotees uf otro puſi, iſglihtibu, ſabeedrigo dſihwi, jaunlaiku zenteeneem, mums behdigi azis janolaiſch, ſchai ſinâ mums neteek gandriſ nekas darits. Reiſ gan eſot noſpreeduſchi dibinat ſawu ſkolu — bet pee ta ari paliz: Newar wis teikt, ka ſchee ilgee gadi winus buah gluſchi atſweſchinajuuſchi ſawai tautai; ihpaſchi i ſkams par wezajàm mamulam un tehweem, kas nenumèr ſawâ ſtarpâ ſarunajotees leeto tik ſawu tehwu walodu. Ar wineem ſarunajotees redſam, ka tee naw nemaſ aiſmirſuſchi winus gruhtos laikus, „leelàs rijas", muiſchkungu kuhleenus, — bet tik ween ari ir, ko tee nehmuſchi lihdſi, paturejuſchi atminâ, peeſkaitot wehl ſawas gara mantas: paſakas un dſeeſmas. Wini newar ne ſapnot, ka tagad winu dſimteni un tautu apſpid un walda zitada roſiba, gaiſma. Jaunai paaudſei — ar noſchehloſchanu jaſaka — jaunlaiku zenteeni, ir pawiſam ſweſchi. . . 15. dezembrì pagahjuſchâ gadâ atbrauza no Jaroſlawas lutera mahzitajs Keilsfeldta kgs, kas reiſ par gadu atbrauz, garigos darbus apkopt. Uf ſcho deenu ſalaſas leelakà daàa ſchejeenes Latweeſchu, bet aiſween paleekot maſaks apmekletaju ſkaits, kas gan par eegauſtu buhs, ka muhſu mahzitajs ne wahrda neprot Latweeſchu walodu un tik gruhti no grahmatas nolaſa. Schogad bij pee 70 apmekletaju. Reiſ no Widſemes atbrauzis mahzitajs, Latweets, un waſarâ tad apmekletaju ſkaits bijis pahrak par 300. Bet ſchahdas deenas mums tomèr ir retums. Kad pehrminders, kas ſche wada dſeedaſchanu, uſſàk, wahrdus preekſchâ teikdams: „Tu kriſtigs pulzinſch eſi droſchs!" un maſais Latweeſchu pulzinſch uſnem, lihdſi dſeedat ſawâ tehwu tehwu walodâ — tad ir aiſgrahbjoſchs ſkats! . . Tad redſam wezas mahmulinas druhmos waibſtus, kurus kà ſaule rihta miglu pahrklàj — winu laiku jaunàs behrnibas atminas, kur ſawas dſimtenes Deewa namâ, koſchàm ehrgelu ſkanam pawadot, dſeedaja taì paſchâ jaukajâ tehwu walodâ — winas azim preekſchâ ſtahdas wini jaukee laiki — — tai nemanot eeſogas azìs aſaras. . . Weena mahmulina pat bij uſglabajuſe tautiſko apgehrbu, warbùt to, ar kuru gahja pahtarôs (mahzibâ). Schogad eeſwehtija 4 jauneklus: 3 ſeeweetes, 1 wihreeti, kuri bij galwas mahzibâ labi ſagatawoti, kas weenigi ſirmà pehrmindera Z. tehwa nopelns. Pee wina ari redſeju „Mahjas Weeſa" numuru, par ko tas koti preezajàs, ka tas ſchos ir ſche apzeemojot. Beſ minetà numura ſche wehl laſot kahdus — nedaudſus eKſemplarus „Mahjas Weeſa" un kahdu eKſemplaru „Balſi". Jaunà paaudſe, zik ſarunajos, nekahdu Latweeſchu laikrakſtu nelaſa. Laiks buhtu, atſit, zik daudſ mehs eſam pakalâ palikuſchi ſaweem tanteeſcheem. Moſtatees no ilgà meega.

Krustpileetis.

c) Baltijas notikumi.

Par Widſemes wizegubernatoru, kà „W. W." ſinots, eezelts Kaſanas gubernas Spaſku aprinka muiſchneeku preekſchneeks, ſtatsràts Buligina kungs.

Zehſu-Walkas meerteeſneſchu ſapulzes preekſchſehdetajs, kolegiju padomneeks Archangelſkis, pahrzelts tahdâ pat amatâ uf Terbatu, pee Terbatas-Werowas meerteeſneſchu ſapulzes.

(W. W.)

Par Suntaſchu mahzitaja paligu eeſwehtits kandidats Auguſts Ekarts un Suntaſchu mahzitajs Sunte atſtahjees no amata.

„Widſemes ſawſtarpejo ugunsapdroſchinaſchanas beedriba", kà „Esti Post." ſino, turpmak paſeminaſchot ſemneeku ehku apdroſchinaſchanas makſu pa weenai treſchddaàai. Tà tad teem, kas lihdſ ſchim makſaja 30 rbl. leelu apdroſchinaſchanas makſu, turpmak buhs jamakſà tikai 20 rbl.

Repinas draudſê, Werowas apgabalâ, kà „Olew." ſino, pagaſtu weetneeku ſapulzes un weetejâ ſahtibas beedriba augſtakâ weetâ eeſneegufe lubgumu, lai ſlehdſ 4 krogus.

Kahds Auguſteenes ſemneeks, kà „Walk. Anz." ſino, 9. dezembrì p. g. atraſts ſneegâ nojalis.

Slokâ par notariju apſtiprinats cand. jur. Roberts v. Hirſcheidt kgs.

Sirgu ſahdſibas Kurſemê junija mehneſî 1892. g. pawiſam bijuſchas 28 gadijumôs, zaur ko noſagti 34 ſirgi; iznemot tikai 2 gadijumus, wiſas ſirgu ſahdſibas iſdaritas naktî no ganibam, kas peerahda, zik beſruhpigi ir ſirgu īpaſchneeki maſaras ihſajâs naktîs.

Par Salgales mahzitaju eeweſts Hermans Gruners.

d) No zitàm Kreewijas puſem.

Winas Majeſtates Keiſareenes dahwanu. Kà awiſe „Warsz. Dn." ſino, Auſtrijas Keiſareenes Keksholmas grenadiru pulka komandants, generalmajors Reſwcis, 16. dezembrì ſaņehmis no ſchtabſekretara Ooma no Winas Majeſtates Keizareenes Wiſaugſtaki dahwato ar leeleem briljanteem un ſaſtàkmeneem iſgreſnotu ſelta roku ſpraahdſi preekſch nodoſchanas ſchi pulka meitai Marijai Konſtantinownai Schlemmer-Keksholmſkaja.

Muhſu rubka kurſs, kà „Birſch. Wed." ſaka, pehdejâ laikâ eſot pazehlees zaur muhſu naudas buhſchanu labeem apſtakleem. Tirdſneezibas bilanſe no 1. nowembra uſrahdot mums par labu 69 milj., kahrtigee walſts eenehmumi 1. oktobrì bijuſchi par 6 milj. leelaki nekà pehrnajâ gadâ.

Widutaju komiſijas. Finantſchu miniſterijas iſſtrahdato nolikumu par widutaju komiſijam, walſtspadome apſtiprinajuſi. Schahdas komiſijas top dibinatas preekſch labprahtigas ſemes iſdaliſchanas un ſaſtàw ſem weetejà muiſchneezibas ntarſchala preekſchneezibas un wairakeem lozekleem. Pee ſcheem pehdejeem peeder aprinka ſemſtes preekſchneeks waj kahds no tahs lozekleem un wairak no mehrneeku reſorto eeredneem. Tahdôs apgabaldôs, kur ſemſtu walſtkahrtiba wehl naw eeweſta, preſidentu un ſemſtewaldes lozekku weetneekus eezel gubernators.

(Sud. Gaſ.)

Agenturas uf ahrſemju tirgeem. Pee domenu miniſterijas taps eezelta ſewiſchka komiſija, ſaſtahwoſcha if ſchihs miniſterijas, kà ari finantſchu un zeku miniſteriju zeprejentantkeem, kurai taps uſdots iſſtrahdat jautajumu par agenturu organiſaziju uf ahrſemju tirgeem. Agenturàm nahkſees leetotajus eepaſihſtinat ar muhſu milteem un noſazit prasijumus, kas top pagehreti no muhſu dſirnawneeku produkteem.

---

platitees un paganu ſwehtku weetâ ſahka peekopt kriſtigus ſwehtkus, tad tur jaungadu ſwineja kopâ ar ſeemas ſwehtkeem, t. i. gada ſahkumu ſkaitija no 25. dezembra. Tikai 15. gaduſimtenî Wahzijâ ſahka eeneeſtees 1. janwaris kà gada ſahkums.

Tà ka pehz Julija Zeſara kalendara gads ir par 11¼ minutes leelaks, nekà ihſtais ſaules gads, tad ſtarpiba ik pa 100 gadu palika par 18¾ ſtundu leelaka un 400 gados gandriſ pa 3 deenam. Tahdeļ pahweſta Gregora XIII. laikâ Julija Zeſara kalendars ſaules gadam bija palizis pakal pilnas 10 deenas, tadèl ſchis pahweſts 1582. gadâ paweheleja, ka ta gada oktobra mehneſis par 10 deenam paihſinams un proti tà, ka no 4. oktobra jaſkaita 15. oktobris. Tà pahrlabotais kalendars ir tas, kuru tagad mehdſam ſaukt par „jauno kalendaru" un Julija Zeſara kalendars ir „wezais" jeb tas, pehz kura mehs laiku rehkinam. Starpiba ſtarp „wezo" un „jauno" kalendaru tagad jau 12 deenu leela un 1. martâ 1900. gadâ, t. i. pehz ſeptineem gadeem, to buhs jau 13 deenu leela.

Pahweſta Gregora jeb „jauno" kalendaru drihſâ laikâ peenehma wiſas katoku tizigàs walſtis un wehlak ari lutertizigàs. Schobrìd pehz „wezà" jeb Julija Zeſara kalendara laiku rehkina tikai Kreewijâ un Greekijâ. Tadèl „jaunais" kalendars mums ir 12 deenas preekſchâ t. i. kad mehs pehz „wezà" ſkaitam 1. janwari, tad pehz „jaunà" kalendara jau ir 13. janwaris.

Zaur jaunà kalendara eeweſchanu ſahka iſſuſt daſchadee gada ſahkumi un 1. janwari ſahka wiſpahrigi uſſkatit par jaungadu. Tomèr pagahja wehl daudſ gadu deſmitu, pirms tas wiſur atrada eewehroſchanu. Tà peemehram Anglijâ lihdſ 1752. gadam jaungadu ſwineja Marijas paſludinaſchanas deenâ t. i. 25. martâ. Tikai 1752. gadâ iſnahza pawehle, pehz kuras jaungads ſwinams 1. janwarì. Wahzijâ gandriſ lihdſ paſchai tizibas atjaunoſchanai jaunu gadu ſwineja reiſâ ar ſeemas ſwehtkeem t. i. 25. dezembrì. Wahzijas lutertizigà daàa peenehma „jauno" kalendaru tikai 1699. gadâ, kamèr katoltizigà to jau peenehma 1583. gadâ.

Iſ augſchejàm rindinam redſam, ka muhſu tagadejais „jaungads", kas no wiſàm kriſtigàm tautam un walſtim peenemts, tikai pehz ilgàm jukam atſits par gada ſahkumu. Ta weetâ agrak par gada ſahkumu uſſkatija: leeldeenas, 1. waj 25. martu, 1. ſeptembri, 10. ſeptembri, waj beidſot ſeemas ſwehtkus.

Bet ari ſcho baltu deen 1. janwarì jaungadu ſwin tikai kriſtigas tautas un walſtis. Muhamedaneeſchi un Schihdi peemehram ſawa gada ſahkumu ſwin pawiſam zitâ gads kahrtâ nekà mehs. Schihdi ſawu jaungadu neſwin katru gadu taì paſchâ deenâ, tas mainas — ſkatotees uf daſchadeem apſtakleem — ſtarp 26. auguſtu un 26. ſeptembri, tapat kà muhſu leeldeenas ari paſtahwigi mainas. Mohamedaneeſchu gads ir par 10—12 deenam ihſaks, nekà muhſu ſaules gads, tadèl wini jaungadu ſwin katru gadu 10—12 deenas agrak nekà gadu eepreekſch, zaur ko tad winu jaungads 30 gadu garâ laikmetâ iſſtaigà wiſas gadskahrtas. Tà peem. Mohamedaņu 1292.*) gads eeſahkàs pehz muhſu kalendara 7. ſebruarì 1875. g., 1293. gads 26. janwarì 1876. g., 1310. gads 26. julijâ 1892. gadâ un winu 1311. gads ſahkſees 14. julijâ 1893. gadâ.

Tà tad redſejam, ka jaun gads ne wiſôs laikôs ſwinets 1. janwarì un ka ari tagad daſchas nekriſtigas tautas to ſwin zitôs gada laikôs nekà mehs.

*) Mohamedaneeſchi ſawus gadus ſkaita no 16. julija 622. gada pehz Kr. peedſ., kad winu praweets Mohamets behga no Mekas uf Medinu. Tà ka winu gadi ir iſſaki nekà muhſu, tad nahkas deeſgan gruhti, tos pahrwèrſt muhſu laika rehkinâ.

Ninena purwinſch.

Teika if Ehrglu nowada, Widſemê.

Sen ſenajôs wezôs laikôs reiſ kahds zeka wihrs brauzis no Rigas uf mahju. Zeka wihram noſkuſcham pret „Breeſcha kalnu", nejauſchi pa ſaweenes gehluſês — peebeedrojuſês kahda leela, gara, retenu ſobeem, paweza „jaunawa" un zeka wihru bahgu, lai ſcho kahdu ſemes gabalinu pawadot un lai atlanjas, it nejauſchi uſmetuſês uf zeka wihra ceļa ſtuhra. Nu jaunawa luhguſe, lai zeka wihrs ſcho ſawâ ſehtâ pahrwedot un lai eerahdot ruhmes weetu.

Zeka wihrs bijis ſihkſtulis un domajis, kahds ſaimbums gan wareſchot no wezas ſeeweetes atlekt; tadèl leedſees winu ſehtâ weſt un uf jaunawas kaudſi kahrtigo luhgumu tikai atteizis „Ni, ne". Wiſpehdigi jaunawa ſazijuſe, peeſolidamàs: „Ja zitur telpas naw, tad tak ſkapî buhs preekſch manis weetina."

Zeka wihrs, nezik tahlu nepabrauzis, jaunawu iſ rateem ſemê nogruhdis, ſchi tik eeteikuſies, kuſtinadama: „Eſmu 100 gadus gulejuſe uf ſanſas ſemes, pirms 100 gadus guleſchu uhdenî!" Un tant paſchâ ſtundiņâ pahrwehrtuſês par muzu un ſchwadſedama, ſkanedama eewehluſês lejaſpuſê zeka awotâ. Un nu tik zeka wihrs atgahdajees, ka ſchi bijuſe laime — nauda. . . Mraſini uf lauka ardami un wiſu ſcho dſirdedami, no ta brihſcha, pehz zeka wihra wahrdeem, noſaukuſchi ſcho purwinu, kurê amatinſch, pee „Ninena" purwinu, un to wehl ſcho balideen tapat ſauc.

Luhk, ar kahdu libſibu — teiku ſenatnê tautas wadoni tautu uf labeem darbeem greeſa un wadija. Katra teika, tautas dſeejma waj ziti kahpi ſentſchu wahrdi, katrs zilwekam zahda un dehſtij mihleſtibu un ſkubinat ſkubina uf labeem tikumeem.

Zvaigzņu Andzs.

Aluksnes pils burwis.

(Teika.)

Kad Aluksni aplehgereja kara pulki, tad nekà jadi newarejuſchi eenemt Aluksnes (Marienburg) pils, kuras drupas weht tagad druhni pazeme. Aluksnes eſara ſalas, jo pili atradees kahds burwis, kuſch bijis nobuhris wijas leetas, balus, flintes un pat kara eerotſchus, ar waretu ſagraufi zeku pili. Tad nekà pils muhreem, jo leelaabolu lodes lehkuſch kà bumbinas, ari paſcha burwja neweenà newareja ne ar lodi, ne ar zun kahdu preekſchmetu noſchaut jo winſch wiſu nobuhris un padarijis par nekaitigu. Te kahdam ſaldatam eenahzis prahtâ, luhkot ſchaut burwi ar ſwahrku pogu. Kad burwis iſnahzis uf pils muhreem, tad ſaldats no burwim nereedſamas weetas ſchahwis uf winu ar pogu un to par leelu leelam preekeem noſchahwis, jo pogas burwis nebijis nobuhris. Drihſ pehz tam ſaldati ſagrahwuſchi paſchu pili un eenehmuſchi to.

Maleeņu Janis.

uſ ahrſemju tirgeem. Tahdas ahrſemes ſpezialagenturas tapis nodomats nodibinat uſ Anglijas, Italijas, Franzijas u. t. t. tirgeem. (Pet. Wed.)

Par labibas tirdſneezibu. Awiſe „Pet. Wed." dſirdejuſe, kà nodomats iſdarit atkal kahdu leelu komerzielu uſnehmumos, zaur kuru muhſu labibas tirdſneeziba uſ ahrſemem lai taptu labaki nokahrtota. Bankas darischanu kapitals buhſchot koti leels. Bankai buhſchot nodalas wiſâs oſtâs. Tas wiſs wehl uſluhkojams kà projekts.

Skola ubagodameem behrneem. Neſen atpakal Peterburgas apgabalâ, Keiſariſkas porzelana fabrikas nometnes nowadâ, tapa atwehrta pehz winas karaktera weenigà ſkola, proti preekſch ubagodameem behrneem. Kahds Schtſchetinina kungs, pehz ſawa amata tautas ſkolotajs, atwehra ſcho ſkolu ſawâ dſihwokli, uſ ko winam bij kà labprahtigi dahwajumi eenahkuſchi 60 rubki; winſch ſalaſija 16 ubagodamus behrnus un ſahka tos mahzit grahmatâ; no waldibas puſes tapa eewehrots, ka ſkola gahja labi uſ preekſchu, behrni atmeta ubagoſchanu un ſahka parahdit labpatikſchanu ſkolai un ſkolotajam labpatikſchana zehlàs no tam, ka weetejee tirgoni ik deenas ſahka peeſuhtit ſchai ſkolai ſinamu dalu no pahrtikas, tà, ka behrni dabuja brihwu pusdeenas maltiti; kanzelarijas preekſchmetu tirgoni ſahka ſkolu apgahdat ar papiru, ſpalwam un tinti; eeradàs ari paſtahwigi labwehli, no kureem ſkola dabuja ik mehneſcha ap diwdeſmit rubku leelu pabalſtu; beidſot Schtſchetinina kungs dabuja leelu pulku uſaizinajumu no weetejeem eedſihwotajeem, lai tas paſneegtu beſ makſas mahzibas amatneezibas preekſchmetòs; tahdejadi tad pee zelmu lauſeja ſkolotaja ſapulzejàs ari daudſ labprahtigu paligu un ſkolâ eeſahkàs mahzibas daſchadòs amatneezibas preeſchmetòs: galdneeku, kurpneeku un grahmatſehjeju amatòs — meitenes mahzijàs roku darbus. Schim brihſcham ſkolâ atronami ap wairak kà 20 ſkoleni un ſkolneezes, pee kam ſkola bauda wiſa apgabala labpatikſchanu tiklab no inteligenzes, kà no praſto lauſchu puſes. (Graſchd.)

Wiltoti 10-rublu gabali ar Nr. 538,766 Lit. A. H., kà „Moſk. Liſt." ſino, pehdejà laikâ eſot leelâ ſkaitâ iſplatiti. Tadèl wajaga buht labi uſmanigeem, 10-rublu gabalus ſanemot.

20 ſahdſchu ſemneeki Peterburgas gubernâ, kà „Pet. Ztg." ſino, ſawâs pagaſtu ſapulzês nolehmuſchi, no ſcha gada 1. janwara ſahkot, flehgt wiſas ſawu ſahdſchu brandwina pahrdotawas.

Bucharas emirs iſgahjuſcho ſwehtdeen eeradàs Maſkawâ.

Maſkawâ un tahs apkahrtnê wairaki zilweki noſaluſchi.

Uſbrukums dſelſszeła wilzeenam. Awiſe „Ruſk. Liſt." ſino, ka Koſlowas tuwumâ ar pa Raſanas dſelſszelu no Maſkawas nahkdamo paſtes wilzeenu notizis ſawads gadijums. Pee tihri ſkaidra gaiſa nakti uſ 3. dezembri wilzeens brauzis ſtarp Raſchſkas un Scheremetewo ſtazijam. Peepeſchi, nakts tumſibâ, atſpihdejuſchi uguns ſtari un norihbejuſchi ſchahweeni, pehz kam kahdâ I. klaſes wagonâ logu ruhtis noſkanejuſchas. Sabijuſchees, ſchi wagona brauzeji atſtahjuſchi ſawas weetas, domadami, ka wilzeens iſſtrehjis no ſleedem. Bet wilzeens brauza tahlak, pee kam wiſi apmeerinajàs. Spreeſchot pehz ſadragatajàm logu ruhtim, tapis wairak reiſas iſſchauts. To apleezina daſchi brauzeji un dſelſszela eeredni, kas redſejuſchi ugunis no ſchahweeneem.

Laupiſchanas uſbrukumi Polijâ. Kà Awiſe „Nowoje Wremja" raſta: Laupiſchanas uſbrukumi Polijâ palikuſchi par pateeſu lauſchu mozibu. Weetejo teeſu eeſtahſchu leelakàs puhles paleek beſ kaut kahdàm ſekmem, ihpaſchi kur ahrpilſehtu dalu krogu un eebraukſchanas weetu ihpaſchneeki aiſſtàw ſchos beſkaunigos uſbruzejus. Breeſmas top zaur to jo bihſtamakas, ka ſchee noſeedſneeki peekopj ſawu darbu arweenu weſeleem bareem. Ihpaſchi atkahrtojuſchees uſbrukumi ar eerotſcheem paſtes brauzejeem, jebſchu paſte weenmèr top pawadita no apbrunojuſchamees eeredneem.

Eewehrojot pehdejo apſtakli, kà „Dziennik Lodzki" raſta, Petrikawas gubernators ſchajâs deenâs iſlaidis preekſchrakſtu, ka naudas koreſpondenzijas, kas top weſtas no weenas ſtazijas uſ otru, arweenu top pawaditas wairakeem apbrunoteem lauku polizijas eeredneem.

Laupitaji uſbrùk ari dſelſszeku wilzeeneem. Kà awiſe „Kurj. Warſz." ſino, 10. dezembrî uſ Wiſlas dſelſszeła, no Kaweles nahkdamam paſaſcheeru wilzeenam uſbrukuſchi laupitaji. Kamèr wilzeens wehl bijis eeſchanâ, tee eelauſuſchees bagaſchas wagonâ, pee kam wineem wajadſejis uſlauſt ar diwi aiſkaramam atſlehgam aiſſlehgtas ſahnu durwis. Wagonâ tee ſadauſija dſelſszela kaſi, kur tee iſnehma ap 30,000 rublus, kas no ſtazijam tapuſchi ſuhtiti dſelſszela pahrwaldei. Uſbrukums notizis ſtarp Iwangorodas un Schegtſchinas ſtazijam. Laupitaji naw atrodami.

Gadijums zirkâ. Warſchawas laikraksti ſino, ka ſwehru dihditajs Weltrams kritis gandriſ ſaweem paſcha ſwehreem par upuri. Pehz paraſtàs iſrahdes zirka arenâ Weltrams gribejis ſwehru buhri kaut ko iſlabot un ſaleezees eegahjis tanî eekſchâ. Schai azumirkli kahds no lauwam ſagrahbis to ar ſawu ketu tik ſpehzigi mugurâ, ka tuhdal drahnas ſaplihſuſchas un ar nageem meeſa tapuſi eewainota. Bet Weltrams neſaudeja wis attapibu un iſlehza azumirkli [illegible]ra laukâ, publikai leeliſki aplaudejot.

Pee Borku ſtazijas, kà „Now. Wr." iſ Harkowas telegrafè, 24. dez. p. g. ſaduhruſchees diwi pretſchu brauzeeni, pee kam 10 wagoni ſadragati. Zilweku dſihwibas naw gahjuſchas bojâ.

Raſanas aprinka 4 zeemu ſemneeki noſpreeda, no jauna gada ſahkot flehgt wiſas brandwina pahrdotawas. Teizams ſolis!

Wjatkas gubernas ſemſtwa luhguſe eekſchleetu miniſtriju, lai winai aiſdod 1 milj. 100,000 rbl., lai eedſihwotajeem par to apgahdatu pahrtikas lidſeklus un ſehklu.

Petropawlowſkas apkahrtnê eſot lihdſ 45 gr. aukſts laiks.

No Rigas.

Rigas Latw. teatri pa ſeemas ſwehtkeem dabujam redſet jaunu lugu „Prinzeſi Ehrkſchku roſiti", kas dramatiſeta pehz paſihſtamàs paſakas un atrada pee ſkatitajeem deesgan patikſchanas. Zitas lugas, kà „Preziosa", „Uſ Rigu" jau paſihſtamas un bija pratuſchas peelabinat prahwu ſkaitu ſkatitaju, Treſchâ ſeemas ſwehtku deenâ ſwehtku iſrahdes beidſa ar lugu „Satizigee radi". Luga gan noteek augſtaku kahrtu aprindâs, tomèr ta arween atradis dſihwu peekriſchanu, jo tanî it kreetni graiſa daſchus ſadſihwes netikumus, it ſewiſchki radu ſtarpâ. Tahdus „ſatizigus" radus mehs atradiſim ari ſtarp ſemakam kahrtam. Spehle noritinajàs tik gludi, ka gandriſ gruhti iſſchkirt, kuram no muhſu weiklajeem akteereem leelakus lawrus peeſchkirt. —s.

Rigas Latw. beedr. ſahlê, kà dſird, 5. janwarî iſrihkoſchot leelaku konzertu, pee kura peedaliſchotees muhſu wiſlabakajee muſikas ſpehki.

J. C. Kochs †. Seemas ſwehtku wakarâ ſchkihràs no ſchihs paſaules Leelàs gildes wezakais, dſimts goda pilſonis J. C. Kochs, pehz tam, kad deenu eepreekſch bija peedſihwojis ſawu 83. dſimumdeenu. Nenogurſtoſchs ſtrahdneeks beidſis ſawu dſihwibu! Nelaikis beeſchi ween ſtrahdajis pilſehtas labâ. Ar preeku winſch darbojees kà Leelàs gildes wezakais, kà Doma baſnizas adminiſtrators, kà pilſehtas domneeks un kà Rigas teatra komitejas lozeklis winſch gandriſ 25 gadus ilgi ſtrahdajis! Pee tam nelaikis, kà ſlawenàs J. C. Kocha lakas fabrikas ihpaſchneeks, ſawu firmu darijis paſihſtamu un zeenitu tahlu ahrpus Rigas robeſcham. No mums ir ſchkihrees ihſts goda wihrs. Meers lai ir wina pihſchkeem!

Rigas Latw. baptiſtu draudſes baſnizu, Suworowa eelâ Nr. 92, ſchajâs deenâs Rigas apgabalteeſâ wairakfoliſchanâ pahrdewa par 7000 rbl. Baſniza, pehz daſchàm ſtawſtarpejàm kildam, pehdejâ laikâ ſtahweja aiſſlehgta. Te atkal jo gaiſchi peerahdijees, ka meers baro, nemeers poſta!

Kas neatdara azis, atdara maku. Tà ka tas jau paraſts pee lauzineekeem, tad to dabuja peedſihwot ari kahds W. iſ Aijaſchu pagaſta, Lehdurgas draudſê. Nedelâ preekſch ſeemas ſwehtkeem winſch eebrauz Rigâ wilnas pirkt. Lai gan jau krehſla bijuſe, tak gadijees weens, kas palidſejis no naudas wakâ tikt. Bijis kahds bodneeks. Bode ſpehlejot bankroti, winſch warot ſem rokas pagahdat ihſtu Turku wilnu diwi podi. Lai tik nu dodot naudu, zik ir, bet ſinams, ſem tſcheträm azim, jo leeta bihſtama. Wilnas kahrais lauzineeks ari eedod wiſu ſawu krahjumu, 6 rubli un bodneeks aiſeet. Gaidijis un neſagaidijis, winſch ſameklè ſawu bodneeku rokâ un praſa pehz wilnas. Bodneeks nu neſin wairs neka, waj traks eſot, ko gribot? Leezineeku naw, ſem tſcheträm azim eedots un nabaga lauzineekam jabrauz ar ſaſchlukuſchu ſirdi uſ mahju, beſ kahrotas wilnas. Tas ir pelnits ſods, kad grib eekahrot, kas naw brihw. Wiſpahrigi war teikt, nekad naudu nedot, pirms naw manta rokâ. Un tomèr lauzineeki to newar un newar nekad eewehrot!

R. Tamezereets.

Nelaimes gadijums fabrikâ. Aleksandra eelâ Nr. 184, Felſera dſelſsleetawâ 19. dez. 19 gadus wezam ſtrahdneekam Eduardam Swirgſdinam, zaur neuſmanibu zaur kahdu urbſchanas maſchinu tapuſchi nogreeſti 2 pirkſti.

Nahwigs eewainojums. Lehruma eelâ, namâ Nr. 1, Jahna Kinſtlera alus pahrdotawâ 23. dez. atrada Kinſtlera ſtrahdneeku Indriki Brihwmani, 24 gadus wezu, gruhti eewainotu, ar pahrgreeſtu rihkli un tikai maſ pee dſihwibas pee ſemes gulam. Winu noweda ſlimnizâ, kur tas pehz ihſa laika nomira. Iſmekleſchana uſſahkta un polizija mekle noſeedſneeku, uſ kuru kriht noſeeguma aiſdoms.

Paſchnahwiba. Dehl ſahdſibas iſmekleſchanas zeetumâ eeſlodſitais Ebrejeetis Schabſchels Sarezkis 27. dezembrî ſewi pakahràs pee dſelſes loga trelineem kahdâ no dweeła ſagreeſtâ zilpâ.

Noſalis. Nakti uſ 26. dezembri uſ otrà Ganibu dambja waktneeks Nr. 97 atrada kahdu ſaſtinguſchu ap 60 gadus wezu wihru, kurſch, kad to noweda polizijâ un tam tapa ſneegta wajadſigà ahrſtu palidſiba, tomèr drihſi pehz tam nomira.

Eewainojums. Uſ Daugawas, Lowſona ſahgadſirnawu tuwumâ 26. dezembrî pilſonis Wilhelms Friars, 30 gadus wezs, tapa atraſts beſ ſamanas gulam. Rokas un kahjas tam bij noſaluſchas un pee wina meeſas bij redſamas 5 ar aſu preekſchmetu padaritas bruhzes. Friara kulê atrada weenu ſelta pulkſteni un 30 kap, naudas. Winu eeweetoja ſlimnizâ. Iſmekleſchana uſſahkta.

Ugunsgrèks. 24. dezembrî, ap pulkſten 5 no rihta Duntesmuiſchas eelâ, namâ Nr. 36, kahdâ dſihwokli uguns iſzehlàs, bet ko mahjas eedſihwotaji nodſehſa, eekam wehl ugunsdſehſaji bij atſteiguſchees. Saudejums aprehkinats uſ 30 rubkeem.

(R. P. P. A.)

Grahmatu galds.

„Ediſons." Tulkojis J. Stiprais, Rigâ 1892. g.

Daudſreiſ dſird weenu un otru jaunekli teizam: Ko nu es — man jau naw lidſeklu — tadèl newaru neka ſaſneegt. Taiſniba, Latwju dehleem truhkſt beeſchi ſcho lidſeklu. Bet waj tad tadèl jau japaleek uſ weetas? waj tad naw zitu? Ir gan: Iſturiba un nenogurſtoſcha dſihſchanàs uſ preekſchu, pahrwar wiſus ſchkehrſchlus. Sche Ediſons katram jaunekkam war deret par labu preekſchſihmi. E. beſ kahdeem lidſekleem, beſ kahdas palidſibas tapis par eewehrojamako ſcha laika iſgudrotaju. Kà winſch zihnijees, to ſtahſta mums augſchâ minetà grahmatina. Tur laſam tekoſchâ, pareiſâ Latweeſchu walodâ ari aprakſtus par E. ſwarigakeem iſgudrojumeem. Grahmatinas preekſchgalâ atrodas E. bilde, kura ihſti labi iſdewuſès. Tà tad ari ſcho Nodalas grahmatu waram katram eeteikt, bet ſewiſchki Latwju jaunekleem. Grahmatina 48 lapas puſes beeſa, bet makſà tikai 10 kap. —o—

„Par lauku eedaliſchanu." Saſtahdijis mahzits ſemkopis J. Maſwerſits. Rigâ 1892. g.

Latwju tautas turibas pamats ir ſemkopiba, kadèl pehdejai japeegreeſch ſewiſchka wehriba. Ja kahds gribetu ſawus laukus tagad tapat apſtrahdat, kà to tehwu tehwi darijuſchi, tad tahds netiktu uſ preekſchu tagadejòs gruhtòs ſaimneeziſkòs apſtakłòs. Katram ſemkopjam jaeedſen no ſemes tagad daudſ wairak, nekà agrakòs laikòs. Semtura eenehmumu ſtipri pawairo pareiſa lauku eedaliſchana un pareiſa augu kahrta. Labu padoma deweju pee ſcha ſwariga darba katrs ſemkopis atradis augſchâ minetâ grahmatinâ. Tur eeteikta daſchada eedaliſchana, raugotees uſ to, kahda kuram ſeme un kahdi apſtakli. Padomi jau iſrahdijuſchees praktiſkâ dſihwê par labeem. Grahmatina 32 lapas puſes beeſa un makſà tikai 5 kap. —o—

„Auſtruma" 1. burtnizai ſchahds ſaturs: 1) Maſais lords. Stahſts no F. H. Bernettas. Latwiſki no Apſiſchu Jehkaba. 2) Sapnotajs. „Auſtrumam" ſihmejis R. Sarinſch, grawejis M. Buſchs. 3) Par tautas dſeeſmu pantmehru. No J. Sandera. I. 4) Mahtes luhgſchana. No Ed. Seibota. 5) Kruſttèws. Stahſts iſ Rigas dſihwes no Auguſta Deglawa. I. 6) Kadetu korpuſi. No M. Kluſſina. 7) „Swehts ir muhſu Deews." Jauktam korim. No A. Behtina. 8) Wihndedſês drihſi buhs kahſas! Stahſtinſch no Rudolfa Blaumana. 9) Tewis atminotees. No Aug. Kaſchoka. 11) Pawils Einhorns un wina raksti par Latweeſcheem. No Plutu Wiła. 11) Upes ſirgu medibas Sambeſijâ. No W. 12) Zik jauki zeĺot Latwijâ! No Pawaſaru Jahna. 13) Par ſpehka tahlwadiſchanu. No inſcheneera A. Kroegera. 14) Schuhpuła dſeeſma. Pehz Aſcharina no Ed. S. 15) Senàs kahſu eeraſchas Gaujenê. No Bindu Ota. 16) Pameita. Seemas ſwehtku ſtahſtinſch, Waidelaiſcha atſtahſtits. 17) Latweeſchu literariſkàs beedribas gada-ſapulze 9. dezembrî 1892. g. No L. Greena. 16) Dſejols. Pehz J. Sturma no R. Behrſina. 19) Par prepoſiziju „ar". No K. Mühlenbacha. 20) Dſchejs Golds. No W. 21) Sweeſta taiſiſchana. Sarakſtijis ſeerneeks P. Lahzis. Ar ſihmelumeem. 22) Leetus pileeni. Pehz M. Hartmana no Wenſku Edwarta. 23) Studenta peeſihjumi. No Ed. S. 24) Sihkumi. — Bilſchu peelikumi: 1) Perija un engels. No Wolkowa. 2) Elſa. No G. E. Hikſa.

Saimneezibas padomi.

Kà Kihneeſchi uſtur wiſtas olas ſwaigas. Kihneeſchi ſamehrzè wiſtu olas aukſtâ uhdenî, pehz tam eelaiſch kehka ſahls kauſejumâ un atſtàj ſahlitâ ſchkidrumâ lihdſ tam laikam, kamèr olas tanî nogrimſt. Tad tahs iſnem, apmaſgà, ſauſi noſlauka un leek pee malas.

Iſnihzinat elas krahſas ſmaku iſtabâs, kurâs grihdas ir nopehrwetas, war it weeglâ kahrtâ. Kad grihdas ir gluſchi noſauſuſchas, bet nepatihkami oſch pehz elas krahſas, tad jauſleek tahdâs iſtabâs uſ dehleem jeb uſ mahla blodam uſ puſem jeb tſcheträs dałâs ſagreeſta maiſe, kura tik ko iſ krahſns iſwilkta. (Japeemin, ka tik rudſu maiſe ir deriga ſcham noluhkam.) Pehz kahda laika krahſas ſmaka gluſchi iſgaiſt, bet par to maiſe paliks gluſchi nederiga, tà ka to ne ehdis neweens kuſtons. Un ja pehz tam pakwehpina wehl ar kwehpinajamo papiri, tad no ſmakas nebùs wairs neka. Maleeſu Janis.

Kuſtonu apſardſiba.

Kahds lopu draugs „R. T." luhdſ, lai publika aukſtâ ſeemas laikâ apſegtu lauka ſtahwoſchus ſirgus. Scham luhgumam ari mehs no wiſas ſirds peebedrojamees. Ne reti pateeſi ſchehl paleek, kà ſabrauktu ſirdſinu beſbehdigi atſtàj ahrâ, kamèr pats kungs eeeet ſiltâ weetinâ, „eeſtiprinatees." Schahda „eeſtiprinaſchanàs" daſchreiſ welkas ſtundam ilgi, kamèr nabaga lopinſch ahrâ aiſ pahrleeka aukſtuma trihz pee wiſàm meeſam.

Manamais labums zaur ſunu uſupurneem. Senes prefekturas weſelibas kopſchanas konſeils ſawâ pehdejâ ſehdê nolehma zaur zirkularu paſinot peenahkoſchàm eeſtahdem un tahs uſaizinat, ka lai winas ſunu uſraudſibas ſinâ, ſewiſchli pee tahdeem, kas beſ ihpaſchneekeem, neko nepalaiſch ſlahbanaki. Uſ ſapulzi atnahkuſchee ahrſti iſſazijàs ari jo projam iſleetot polizijas lidſeklus, zaur kureem, ſodus peedraudejot, ihpaſchneekus peeſpeeſch winu ſuneem uſlikt uſpurnus. Profeſors Dſchardins Rowezs, lai peerahditu tos labumus, kas zehluſchees zaur 30. majâ 1892. g. iſdoto nolikumu par ſunu uſpurneem, peeweda weſelu rindu gadijumu, kas leezina, ka pehz uſpurnu eeweſchanas Franzijas daſchadôs nowadôs ſaſlimſchanas ar ſunu trakuma ligu pee zilwekeem ar ik katru gadu maſinajuſchàs, un ka Pariſê ar winas milſigo eedſihwotaju ſkaitot no maja mehneſcha pehdejàm deenam, naw wairak bijis ko uſſihmet, kà tikai weens weenigs gadijums, kur kahds zilweks ſaſlimis ar ſunu trakumu, ko tas dabujis no kahda ſuna beſ uſpurna, kuram ſunim nebijis ari ſawa kunga. Schahds panahkums peerahda deesgan gaiſchi, kà Dſchardins-Rowezs iſſkaidro, zik daudſ pee zilwekeem no winu paſchu laiſkuma atkarajas trakuma peelipſchana zaur ſunu trakuma gifti. Sehdei beidſotees weſelibas kopſchanas konſeils nolehma, ka nepeezeeſchami wajadſigs polizijas prefekta noſazijumu, zaur kuru reſidenzes eedſihwotajeem top uſlikts par peenahkumu ſawus ſunus wadat tikai ar uſpurneem, weſt ſpehkâ wiſâ Senes departamentâ.

Kugneeziba.

Melnâ juhrâ pehdejâ laikâ trakojuſe breefmiga wehtra, zaur ko wairak nekà 30 kugi un leellaiwas gahjuſchi bojâ. Ari leelais Anglu twaikonis „Citi of Manchester" ar wiſeem kuga laudim nogrimis dſeſtrajôs wilnôs San Georgija kloſtera tuwumâ. No krafta nebija eeſpehjams, ſneegt palihdſibu. Eepreekſch wehl naw iſſinats, zik zilweku un kugu pawiſam gahjuſchi bojâ, bet domâ, ka maſums wis nebùs.

Twaikoni „Bona" un „Dan", no kureem domaja, ka tee buhs gahjuſchi bojâ, tagad laimigi eebraukuſchi Reweles oſtâ.

Anglu admirals Ferſaks bija apſuhdſets, ka uſlaidis kara kugi „Howe" uſ ſekli. Teeſa winu attaiſnojuſe, jo iſrahdijees, ka juhras karte, pehz kuras admirals brauzis, bijuſe nepareiſa.

Lihdſ 30. dezembrim 1892. g. Rigâ atnahkuſchi 1682 kugi un iſgahjuſchi 1671 kugis.

Iſ muhſu weeſigàs ſadſihwes.

Rigas Latw. teatris. Swehtdeen, 3. janw., plkſt. 7 wak., iſrahdis: „Swehtbilſchu greeſejs."

Rigas Latw. beedr. Treju kungu deenâ, 6. janwarî 1893: Balle.

Walejas wehſtules.

S. E. — K. Suhtijums ſanemts un, kà redſat, jau iſleetots. Pateizamees. Mums buhtu mihli, ja ari turpmak muhs kahdeem rakſteem pagodinatu.

Sch. K. — P. Pateizamees par glaimojoſchàm rindinam.

A. N. — U. Rakſts par daudſ gari ſteepts, kadèl to nepaihſinatu neſpehjam iſleetot.

Br. Kr. — B. Pirmâ numurâ nekahdi neſpehjam iſleetot Juhſu zitadi kreetno eeſuhtijumu. Pazeeſchatees drukſu.

B. — N. Kadèl ne-eſat eewehrojuſchi muhſu jau daudſreiſ atkahrtoto luhgumu, ka redakzijai eeſuhtamee rakſti jaraksta waj nu tikai uſ weenas lapas puſes jeb katrs par ſewi, lai redakzija ſpehtu katru gabalu pehz patikſchanas iſleetot?

T. U. — S. Dſejols pawiſam neiſdeweeš!

Ki. S. — Bl. Pateizamees par laipno apſolijumos, turpmak ſtrahdat preekſch muhſu laikraksta. Daudſ laimes jaunajâ dſihwes gaitâ! Red.

Deewkalpojumi.

Swehtdeen, 3. janw. 1893. g.

Jahna baſnizâ	pulkſten	9	mahzitajs	Bernewitz.
„ „	„	2	„	Treu.
Gertrudes baſnizâ	„	1/2 10	„	A. Walters.
Jeſus baſnizâ	„	2	„	Bergmanns.
Martinbaſnizâ	„	9	„	Kaehlbrants.
Trihsweenibas baſn.	„	9	„	Fromms.
Pahwila baſnizâ	„	1/2 9	„	C. Walters.
„ „	„	6	„	C. Walters.
Lutera baſnizâ	„	1/2 9	„	Paukſchens.

Treju kungu deenâ, 6. janw. 1893. g.

Jahna baſnizâ	pulkſten	9	mahzitajs	Weyrichs.
„ „	„	2	„	Bernewitz.
Gertrudes baſnizâ	„	1/2 2	„	A. Walter.
Jeſus baſnizâ	„	10	„	Bergmann.
Martin baſnizâ	„	5	„	Taube.
Trihsweenibas baſn.	„	9	„	Fromms.
Pahwila baſnizâ	„	1/2 9	„	C. Walters.
Lutera baſniza	„	1/2 9	„	Paukſchens.

Tirgi un torgi.

Wairakfoliſchanâ pahrdos:

1) pee Rigas Apgabala Teeſas:

16. janw. Jahnim Schmidtam peed. Daikas mahjas (Koſchkules m. Walmeeras apr.).
16. „ Johanna Gangnus'a namu Rigâ (IV. hip. apg. Nr. 1266, pee Dorotejas eelas).
16. „ Emila Wilhelma Seebodes namu Rigâ (Dſirnawu eelâ Nr. 52).
16. „ Gertrudes Roſinas Behrnhardt namu Rigâ (Dſirnawu eelâ Nr. 22 un 24).
16. „ Peteram Krügeram peederigas Ugraju mahjas (Walmeeras m. Walmeeras apr.). Jahnim un Peteram Paleneem peed. Inderdeku mahjas (Judaſchu m. Rigas apr.).
16. „ Anſim Neumanim peed. Ewertu mahjas (Blomes m. Walmeeras apr.).
16. „ Pee Kriſtjahna Ulpes mantibas peederigo namu Rigâ (III. hip. apg. Nr. 444, pee Artilleriſas eelas).
16. „ Miruſchâ Uhła Petera Toma Plawneeka namus Rigâ (III. hip. apg. Nr. 865 un 896).
16. „ Miruſcham Adamam Roſchukalnam peederigas Baku (30 dahld. 33 gr.) un Breeſchu Salas (4 dahld. 35 gr.) mahjas (Roſbeku pili, Walmeeras apr.).
23. „ Eduarda Roberta Dreiera namu Rigâ (I. hip. apg. Nr. 686 pee Teatra bulwara).
23. „ Mikelim un Indrikim Roſe peederigàs Lejas Ahrnu mahjas (Mores m., Rigas apr.).
23. „ Jehkabam Kondratam peederigàs Silinu mahjas (Mores m., Rigas apr.).

2) pee Zehſu-Walkas Meerteeſneſchu Sapulzes:

9. janw. Jahnim Merzbergam peed. Bruteneeku mahjas (Grentſchu m., Tukuma apr.).
21. „ Jehkabam Porukam peed. Preedeku Nr. 45 mahjas (Druweenas m., Walkas apr.).
21. „ Karlim Leimanam peed. Brunas Nr. 20 mahjas (Ehrmana m., Walkas apr.).
21. „ Jahnim Pelzeram peed. Brunas Nr. 23 mahjas (Ehrmana m., Walkas apr.).
21. „ Sprizim Pilinam peed. Widus Sehjeeſchu mahjas (Ramkas m., Zehſu apr.).

3) pee Jelgawas Apgabala Teeſas:

18. janw. Jahnim un Trihnei Bubbe peed. Winkeliſchku mahjas (Leel-Elejas m., Dobeles apr.).
18. „ Kaſparam Janſonam peed. Burſes mahjas, (Wolguntes m., Dobeles apr.).
18. „ Martinam un Lawſei Wahlodſei peed. Ballinu mahjas (Leel-Elejas m., Dobeles apr.).
18. „ Gedertam un Annai Wihndedſeem peed. Ratiſchku mahjas (Leel-Elejas m., Dobeles apr.).

4) pee Leepajas Apgabala Teesas:

14. janw. Mikela Annika namu Leepajâ (pee Kasarmu eelas).

5) pee Tukuma-Talsu Meerteefneschu Sapulzes:

4. janw. Jahnim Ofcheneekam peed. Kimes mahjas (Balgales m. Talsu apr.).

29. „ Jehkabam Stuzim peederigâs krona mahjas Celez-Stuze Smahrdes m., Tukuma aprinkî.

6) pee Jaunjelgawa's-Ilukstes Meerteefneschu Sapulzes:

14. janw. Mescharaupu Nr. 47 mahjas, Salonajas m., Ilukstes aprinkî.

Tirgus sinas.

Rigâ, 30. dez. 1892. g.

Pa swehtku laiku, kà arween, tirdsneeziba bija loti klusa, lihgumus uf ahrsemem newareja nekahdus flehgt, tadêl ka pa juhru pee Kolku raga newar zauri braukt, tà ka pirka tikai masumu, pafchu wajadsibam.

Leelâ fala drufku atlaidufês, ap pusdeenas laiku termometrs rahda 9—10 gr. leelu aukstumu.

Lini, rahmaki, pahrdeweji turas pee zenam.

Kanepaji, nepahrgrosijufchees rahmi.

Kanepju sehklas, schahwetas, peedahwà par 140 kap. pudu, bet trukkst pirzeju.

Linsehklas, sehschanai, rahmi, zena turas ap 9 rbl. 50 kap. par muzu ekstra-pika sehklas.

Linsehklas, speeschanai, turas zenâ, prasa par schahwetàm sehklam 150 kap. un par stepju sehklam 154—155 kap. pudâ. Lihgumi nekahdi sinami.

Kweeschi maksâ, tapat kà lihds schim, masâs partijâs 98 lihds 110 kap.

Rudsi, rahmaki, eewehrojamaki pahrdewumi nenotika.

Ausas, turas zenâ, maksâ 74 kap. par schahwetu prezi, par labakàm ausam prasa lihds 80 kap.

Meeschi, bes kahdeem eewehrojameem lihgumeem.

Berlines birscha.

janw. 11. (30.) dez. 1892.

		Deenu eepreekfch.
Kreewu kredit-bil. par 100 rbl. kassa	205 30*)	205 10
„ 100 rbl. uf janw. beigam	205 25	205 —
„ 100 rbl. uf febr. beigam	205 25	205 —

*) 1 walsts-marka = 48,95 kap.

Tendenze preeksch Kreewu nauda spapihreem: augstakà.

Naudas papiru zenas.

Peterburgâ, 29. dez. 1892.

Papiri.	makf.	prasija
Pusimperials	792	792
5% bankbiletu 1. islaidums	103	103¼
5% „ 2. „	102⅛	103¼
5% Austruma aisnehmums no 1878. gada	101¾	101⅛
5% „ „ „ 1879. „	102¾	103⅛
1. 5% Kreewu prem. aisnehmums	244¼	245
2. „ „ „ „	222	223
5% konsol. „ 1871. gada aisnehmums	—	—
Odes. pilsf. hipoteku bankas 5½% obligazijas	101⅞	102¼
Kreew. sem. kred. 5% lihlu-sihmes	—	—
6% Charkowas semst. lihlu-sihmes	100¾	—
5% „ „ „	100⅝	101
Rigas kom. bankas akz.	—	310
Rigas-Dinaburgas dselsceła akzijas	—	—
Dinaburgas-Witebskas dselsez. akz.	—	—

No ahrsemem.

Wahzija. Jaunais gads preeksch Wahzijas eesahzees ar eekschejeem nemeereem. Bochumas un Gelsenkirchenes apgabalôs strahdneeki leelôs barôs atsazijuschees no darba. Anarkisti scho pirmdeen, 28. dezembrî, Gelsenkirchenê mehginaja diwas weesnizas ar dinamita patronam usspert gaisâ. Sprahdseeni padarija leelus saudejumus pee mantas, bet zilweku dsihwibas, par laimi, naw gahjuschas bojâ. Ari Schlesijas leelakâ ogłu raktuwê strahdneeki atteikuschees no darba.

Franzija. Tautas weetneeku wehleschanâs Albijâ sozialistu kandidats dabujis 4320 balsis, kahds otrs 1075 balsis, republikanu kandidats 3923 balsis. Scho otrdeen tautas weetneeku sapulzi atklahjot un ussahkot teesas ismekleschanu pret Panamas kanala sabeedribas direktoreem, tapa gahdats par peeteekoscheem droschibas lihdsekleem; tapat ir gahdats par droschibu ari prowinzês. Wispahrigi waldiba gahdajuse par droschibu it sewischki Parisê, ja warbut dumpis iszeltos. Tà waldibas eestahdes pasino, ka Parisê atrodotees schahdi kara spehki: 10,000 kahjneeki, 3000 jahtneeki un 3 leelgabalu baterijas. Ja wehl 2 baterijas atnahktu klaht no prowinzes, tad schis kara spehks spehschot apspeest katru dumpi.

Italijas mahzibu ministris Martini ir tanîs domâs, ka Italijai esot par daudz uniwersitatu un to starpâ daudzas gluschi newajadsigas, kadêl winsch nodomajis wairakas augstskolas pawisam slehgt un zitàm atnemt sinamas teesibas. Pret schahdu nodomu pretojas netik ween studenti, bet ari gandrîz wisi to pilsehtu eedsihwotaji, kurâs augstskolas atrodas. Daschâs weetâs jau notikuschi nemeeri schahs leetas dehl.

Rumanijas tronamantneekam schinîs deenâs ir kahsas Sigmaringenê. Pee kahsam, kà is Berlines sino, peedalisees ari Keisariska Augstiba Leelknass Aleksejs Aleksandrowitschs.

Serbija. Tirdsneezibas ligums ar Austro-Ungariju pagarinats lihds 30. junijam 1893. g.

Bulgarijas weetneeks Konstantinopolê dabuja no sawas waldibas sinojumu, ka nodomats nogalinat Bulgarijas agentu Dimitrowu Konstantinopolê. Sultans, par to dabujis sinat, pawehleja Dimitrowa namu no saldateem apsargat.

Seemeł-Amerika. Weschintonas waldiba nolehmuse, tuhlit israidit tahdu sabeedribu lozekłus, kuri apdraudê dsihwibu un ihpaschumu.

Telegramas.

Peterburgâ, 30. dez. „Sewischkai palidsibas komitejai", kurai par preekschneeku Wina Keisariska Augstiba Leelknass Tronamantneeks, no 1. septembra lihds 28. dez. eenahza dahwanu 53,260 rbl., to starpâ 7,235 rbl. no Parises awises „Libre Parole".

Parisê, 11. janw. (30. dez.) Panamas kanala leetâ teesa nolehma, prahwu isspreest, lai gan Ferdinands Lesseps naw klaht. Presidents ispratinaja Scharlu Lessepsu, kas isskaidroja Panamas kanala sabeedribas rihzibu. Presidents apwainoja Lessepsu, ka winsch mahnijis laudis, eeteikdams, ka Herzs un Kuwrèrs kanalu israkschot par 512 milj. franku. Lesseps atbildeja, winsch esot aprehkinajis zenu tikai par kubikmetru israktas semes. Lesseps tahłak isskaidroja par Panamas kanala sabeedribas dibinataju stahwokli. Wina tehws esot kanala rakschanas leetâ eebahsis wairak naudas, nekà no tahs jeb kad isnehmis. Lesseps pehz tam runaja par Pusso'a suhtischanu 1886. g. Presidents winu apwainoja, ka laudis esot zaur to mahnijis, usdodams semakus skaitłus, nekà sinojumâ bija usrahditi. Lai gan prokurors pretojàs, presidents tomèr nopeetni prasija, lai isskaidrotu, kahdejadi isleetota kahda 600,000 franku leela suma. Lesseps isskaidroja, ka depositu nodaka toreis projektejuse isdot dalibas sihmes. Beho no wina luhdsis 1 milj. franku, bet tas dabujis tikai 375,000 fr. Lesseps, waizats par to, kà tikuschas daschàm personam isdalitas lihdz schim wehl nesinamas palikuschas sumas, teiza: Schahdi isdewumi bija wajadsigi. Mehs 600,000 franku dewam Kornelijam Herzam. Mehs bijam speedoschu prasijumu upuri. Tikpat mas bija eespehjams atturetees un pretotees, tapat ka neleegtos sawu pulksteni atdot, ja tumschâ meschâ kahds to prasitu.

Ihpaschneeks un isdewejs: Ernsts Plates.

Atbildoschais redaktors: Dr. phil. Arnolds Plates.

Dozwolono цензурою. — Рига, 30 декабря 1892 г.

Sludinajumi.

☛ Ar scho numuru „Mahjas Weesis" ussahzis sawu 38. gada gahjumu. Mihli luhgtum, ar apstellejumeem pasteigtees, ka lai issuhtischana nenokawetos.

Dr. phil. Arnolds Plates,
„Mahjas Weesa" isdewejs un atbildoschais redaktors.

Adwokats Stroinowskis
ziwil- un kriminal-leetâs ir runajams no pulkst. 8—10 rihtâ un no pulkst. 5—7 wakarâ
Webwer-eelâ Nr. 6.

Adwokats D. K. Tomberg's,
Rigâ, leelajâ Jumprawu eelâ Nr. 21, treschâ dsihwoklî, usnem likumigu aisstahweschanu Rigas-Walmeeras apgabalâ pee Meera-Teesneschem un Meera-Teesneschu Sapulzes.

Tornakalnâ.
Dsihwoju tagad **Marijas-Dsirnawu eelâ Nr. 12,** pretim Eremitaschai.
Dr. Fr. Hoffmann.

Skolueeki no semem
atron lehtu un labu pensiju Eekschrigâ, Teatra eelâ Nr. 4, kort. 4. 2

Jaunas fuhrmanu kamanas
lehti pahrdodamas Artillerijas eelâ Nr. 50.

Pakruhschu truhkuma, kà ari **bruku jostas,** dubultas un weenkarschas, tahdas, kà lai gan 15—20 gadus wahrdsis, „pakruhschu truhkums ihsâ laikâ atstàj, ir par 2 rbl. un lehtaki dabujamas un maitatas jostas teek par lehtu zenu sataisitas. Jostas teek ar par pastu peesuhtitas. Kirurgis **J. Meileck,** masâ Kehninu eelâ Nr. 9,1 trep. augschâ.

Pretubagoschanas beedribas darba kantoris,
Eekschrigâ, Jahna eelâ Nr. 10, apakschâ,
peedahwà: **meesas drahnas** (wescha) preeksch kungeem, dahmam un behrneem, **gultas drahnas, dweelus, apkaklus** (helskinus), **preekschautus, jakas, darba bluhsas, noschuhtus segus** (dekus), **aditas anbites** un **jakinas** no wilnas un kokwilnas, **schuhpłu segus, masu behrninu eetinamàs jostas, lakatus, swahrkus, kapsekes** un **sekes.**
Kungu apgehrbi top sataisiti un **no plankumeem tihriti** un weschâ wahrdi eerakstiti.
Kantoris ir atwèrts ik deenas no plkst 9 preekschp. lihds plkst. 7 wakarâ.

Ernsta Plates
drukatawâ
Rigâ, pee Petera basnizas, pagatawo wisadas drukas darbus, kà:
Eeluhgumus uf kahsam, kristibam, teatra programas, biletes, issinojumus, wisitu kartis, pagasta walschu un teesu blanketes
u. t. t.

Augsti zeen. Rigas un it sewischki **Ahgenskalna** publikai pagodinajos zaur scho padewigi pasinot, ka sawu

galas un desu weikalu,

kas atrodas **Ahgenskalnâ, Kalnzeema eelâ Nr. 3,** no 1. janwara 1893. g. fahkot esmu pahrdewis

Aug. Hartwig kungam.

Saweem zeen. kundem sirsnigi pateikdamees par to ustizibu, ko man tik leelâ mehrâ parahdijuschi, es mihli luhdsu schahdu pat ustizibu parahdit ari manam pehznahzejam.

Rigâ, 2. janwarî 1893. g. Ar augstzeenibu **Augusts Freilands.**

Sihmedamees uf augschejo sludinajumu, es augsti zeen. publikai peedahwaju no manis pirkto

galas un desu weikalu,

apfolidams ustizamu un labu apkalposchanu pee mehrenàm zenam.

Rigâ, 2. janwarî 1893. g. Ar augstzeenibu **Aug. Hartwigs.**

G. A. Bertels
twaika-
spirta-, likeeru-, etika- un balsamu fabriki.
Leelnoliktawas preeksch atkalpahrdewejeem.
Rigâ: Peterburgas ahrpilsehtâ, Terbatas eelâ Nr. 18, Sander Martinsona namâ.
Baloschu muischâ (Bonaventura): fabrikî.
Jelgawâ: pee tirgus, eepretim Görtza apteekim.
Tukumâ: Behrmana namâ, pee tirgus.
Limbaschôs: pee M. Dobihn kga.

Noliktawas:
Rigâ: Teatra eelâ Nr. 14, Walnu eelas stuhrî.
Schahłu eelâ, pee Daugawas tirgus.
Reweles eelâ Nr. 1, pee L. Kamintius kga.
Leelâ Maskawas eelâ Nr. 11, pee M. Lobach kga.
„ „ „ 52, „ „ „ „
Puku eelâ Nr. 7/9, pee Chr. Janson kga.
Slokas eelâ Nr. 40b, pee H. Zinnis kga.
Jelgawâ: pee tirgus, eepretim pilsehtas namam.

Manâ grahmatu- un bilschu-drukatawâ, burtuleetuwê un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ, Rigâ, pee Petera basnizas, nupat tika gatawa un dabujama schahda jauna grahmata:

Skatuwes mahkslinieks.

Ihsas lugas, solo-skati, kuplejas, deklamazijas un dsihwoschas ainas.

Latweeschu skatuwem farakstijis

Lejas-Kruhmisch.

(Ar dseedaschanas notim.)

Maksà 25 kap.

Ernsts Plates.

Pirmà leelà Kreewijas rihsu-sterkelu fabrika.
Fabrikas sihme.

Selta un sudraba medalas.

Sterkelu fabrikazijas sabeedriba
J. Willms un beedr.,
Halbstadtê, Taurijas gubernâ, Kreewijâ.

Eedroschinamees zeen. publiku darit usmanigu uf muhsu **rihsu-sterkeli,** kas pagatawota is wislabakajeem Persijas rihseem. Muhsu **rihsu-sterkele** labuma sinâ naw sliktaka par wislabakeem ahrsemju fabrikateem, turpretim lehtaka, un tadêl mums eespehjams, ar katru eekschsemes kà ari ahrsemes fabrikatu sazenstees. Muhsu **rihsu-sterkele** ir tihra no saehdoschàm weelam un ziteem peemaisijumeem. Muhsu **rihsu-sterkele** ir uf wisàm isstahdem Kreewijâ ar augstakàm medalam tikuse apbalwota.

Muhsu **rihsu-sterkelu noliktawa leelumà** preeksch **Widsemes** un **Kursemes** atrodas pee

Th. Angelbeck un beedr., Rigâ,
kolonial-pretschu pahrdotawa,
Schahłu eelâ Nr. 4 (senak Nr. 2) un Melngalwju eelâ Nr. 3.

Sterkelu fabrikazijas sabeedriba
J. Willms un beedr.

J. W. Mündela
Rigas gumijas pretschu fabrika
peedahwà **leelumà un masumà par lehtakàm zenam**
gumijas galoschas
un
drehbju kurpes ar gumijas solem.

Schlaukas no I. sortes gumijas, preeksch bruhscheem un brankuscheem.
Schlaukas ar eetaisitu spiralu preeksch lokomobilem u. t. t.
Pumpju klapes no I. sortes gumijas preeksch kondensazijas mafchinam.
Nostiprinaschanas plates un **rinkus** no gumijas ar un bes eelikumeem.
Gumijas spehłu bumbas, pelekas un raibas.
Uhdeni zaurnelaidoschas drehbes, kahju slauki, grihdas drahnas, ritenu reepas, kà ari wisas zitas **gumijas prezes** tekniskàm un kirurgiskàm wajadsibam.

Noliktawa: Kungu un Petera basnizas eelu stuhri.

Fabrika pastahw no 1864. gada.

Newska deega manufaktura
peedahwà **loti labâ kwalitetâ, tik pat labu, kà ahrsemes prezi** un pee tam **daudz lehtaki**
maschinu spolischu deegu,
melnu, baltu un krahsainu, wisôs numurôs,
tamborejamo deegu
is sawas **angrojas noguldítawas, Rigâ, Peldu eelâ Nr. 2,** un is wiswairakajàm leelakàm pahrdotawàm Baltijâ.

Seelig un Meyer,
general-agenti.

Sausu dedsinamu malku,
kà
preeschu, schahłu, planku galus, behrsu, latas u. t. t.,
1/1, 1/2 un 1/4 asis, pahrdod lehti no malkas platscha
J. Ludendorffs,
Gertrudes eelâ № 111.
Turpat ari dabujams wiss materials preeksch muhrneekeem un podneekeem.

Wilhelm Lange,
8, Teatra bulwarî 8.
Leelakais tapetu krahjums
no
eeksch- un ahrsemes sortem,
peedahwà leelakâ iswehlê par
fabrikas zenam.

Labakàs
gumijas stempeles un sehgeles
preeksch teesu eestahdem un priwatpersonam, kà ari wisadas krahsu sortes par lehtakàm zenam.
Pilniga galwoschana.
R. Nebelsieck'a
pehznahzeji,
Rigâ, Kalku eelâ Nr. 11.

Manâ grahmatu- un bilschu-drukatawâ, burtu-leetuwê un Latweeschu grahmatu pahrdotawâ, Rigâ, pee Petera basnizas, nupat tika gatawa un dabujama schahda grahmata:

Kutscheru-skola.
Pamahzischana ar sirgeem apeetees stalî un uf bukas.
Preeksch **kutschereem un stalapnischeem sastahdita.**
Ar 26 nobildejumeem.
Maksà 1 rbl.
Ernsts Plates.

Печатать разрѣшается. Рига, 31 декабря 1892 г. — Рижскій Полицмейстеръ Подполковникъ Рейхартъ. — Drukats un dabujams pee bilschu- un grahmatu-drukataju un burtu-lehjeja Ernsts Plates, Rigâ, pee Petera